

Π Ρ Ο Τ Α Σ Ε Ι Σ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΣ
ΤΗΝ Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
κ. ANNA ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Το παρόν εκπονήθηκε σε δεκαέξι συνεδρίες, που πραγματοποιήθηκαν από τον Μάρτιο έως και τον Νοέμβριο του 2009, από τον Πρόεδρο και τα Μέλη (τακτικά ή/και αναπληρωματικά) του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης :

Γεώργιος Μπαμπινιώτης: Πρόεδρος
Σωτήριος Γκλαβάς: Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Παρασκευάς Γιαλούρης: Εκπρόσωπος Υπ.Ε.Π.Θ.
Απόστολος Παπακωνσταντίνου: Αναπλ. εκπρόσωπος Υπ.Ε.Π.Θ.
Μιχάηλ Δερμιτζάκης: Πρόεδρος Κέντρου Επιστημονικής Έρευνας
Χρυσούλα Σοφianoπούλου: Αναπλ. εκπρόσωπος Κέντρου Επιστημονικής Έρευνας
Κων/νος Σούτσας / Κων/νος Τίγκας: Πρόεδρος Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπ/κων
Θεόδωρος Καρλαύτης/Ευθύμιος Αλεξανδρής: Πρόεδρος Οργανισμού Σχολ. Κτηρίων
Χάρις Χελιώτη- Σχολινάκη: Σχολική Σύμβουλος Β΄/θμιας Εκπ/σης
Προκόπιος Μανωλάκος: Σχολικός Σύμβουλος Α΄/θμιας Εκπ/σης
Γεώργιος Τζίμας: Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Γενέθλιος Μαυρίκιος: Δ/ντης Δ/σης Β΄/θμιας Εκπ/σης
Δήμητρα Χατζημανώλη: Δ/ντρια Δ/σης Α΄/θμιας Εκπ/σης
Κων/νος Δαρσινός: Αναπλ. εκπρόσωπος Δ/σης Α΄/θμιας Εκπ/σης
Πολυξένη Μπίστα: Δ/ντρια Σχολικής Μονάδας Β΄/θμιας Εκπ/σης
Δημήτριος Καραμήτος: Δ/ντης Σχολικής Μονάδας Α΄/θμιας Εκπ/σης
Ευαγγελία Σταύρου: Αναπλ. εκπρ/πος Δ/ντου Σχολικής Μονάδας Α΄/θμιας Εκπ/σης
Βασίλειος Άνθιμος: Εκπρόσωπος Υπ. Οικ/μιας και Οικ/κων
Ευαγγελία Σχοιναράκη: Εκπρ/πος Ένωσης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ελλάδας
Ιωάννης Πανάρετος / Βασίλης Κουλαϊδής: Εκπρόσωπος Πα.ΣΟ.Κ.
Μιχάλης Χαλκίδης / Αθανάσιος Μπαλέρμπας: Εκπρόσωπος Ν.Δ.
Αδαμαντία Σπαθάτου: Εκπρόσωπος ΛΑ.Ο.Σ.
Δημήτρης Μπράτης: Πρόεδρος της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας
Αικατερίνη Ρηνάκη: Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας
Νίκος Παϊζης: Εκπρόσωπος Ο.Ι.Ε.Λ.Ε.
Κων/νος Παπαντωνόπουλος: Εκπρόσωπος Ο.Ι.Ε.Λ.Ε
Μιχάλης Κουρουτός: Εκπρόσωπος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας
Άννα Βάσιλα: Αναπλ. εκπρόσωπος Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων
Φώτης Σκουλαρίκης: Αναπλ. εκπρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Τις εργασίες του Συμβουλίου παρακολούθησαν και συνέβαλαν στη σύνταξη του παρόντος και οι:

Γεώργιος Ζήσιμος: Εκπρόσωπος Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου

Χρήστος Τρικαλινός: Εκπρόσωπος της Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π.

Δημήτριος Τσουγκαράκης: εκπρόσωπος της Συνόδου Πρυτάνεων

Χρυσή Βιτσιλάκη: Αναπλ. εκπρόσωπος της Συνόδου Πρυτάνεων

Σωκράτης Καπλάνης: Εκπρόσωπος Συνόδου Προέδρων Α.Τ.Ε.Ι.

Δημήτριος Πουλής: Αναπλ. εκπρόσωπος Ο.Σ.Ε.Π.-Τ.Ε.Ι.

Πολύκαρπος Μαλαγάρης: Εκπρόσωπος Ο.Λ.Τ.Ε.Ε.

Χρήστος Νάστας: Εκπρόσωπος Ε.Σ.Α.με Α.

Επίσης στη Γραμματειακή υποστήριξη συμμετείχαν οι:

Άντζελα Σουφλή, Γραμματέας ΕΣΥΠ.

Άννα Κυπριάδου, Ειδική Γραμματέας.

Μαρία Κωνσταντάκη, Γραμματέας ΕΣΥΠ.

Άντα Σκουλά, Εκπαιδευτικός - Ειδική Γραμματέας.

Πέτρος Δημητρακόπουλος, φιλόλογος.

Κωνσταντίνος Ναστούλης, φιλόλογος στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ιωάννα Συρίου, εκπαιδευτικός στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Στρατηγικός σχεδιασμός του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η παιδεία και η εκπαίδευση αποτελούν βασικό στοιχείο της ποιότητας κάθε κοινωνίας. Συνδέονται άμεσα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της παρέμβασης υπέρ του πολίτη. Γι αυτό και είναι κεφαλαιώδους σημασίας ο καθορισμός και η αναγνώριση **κριτηρίων ποιότητας** για τα προγράμματα σπουδών, την έρευνα, την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, την επιστημονική υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου, τη διδακτική προσέγγιση και ιδίως τη βασική εκπαίδευση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης. Κυρίως όμως απαιτείται **συνεχής αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος** με στόχο την καταγραφή των προβλημάτων και τη διατύπωση προτάσεων, ώστε να επιτευχθεί η απαραίτητη βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση.

Η προσέγγιση αυτή αναγνωρίζει εξ αρχής **τον συστημικό χαρακτήρα** της εκπαίδευσης, τη συνέχεια και την αλληλεξάρτηση που διέπουν όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, από το νηπιαγωγείο μέχρι και το λύκειο, καθώς και τη συνοχή των γνωστικών αντικειμένων σε οριζόντιο επίπεδο.

Γι' αυτό και απαιτείται **στρατηγικός σχεδιασμός** με ενιαία μεθοδολογία και στόχευση των δράσεων που διαπερνούν όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προκειμένου να διασφαλίζεται **η ποιότητα, η συνέχεια και η συνοχή**.

Παράλληλα, για τη συστηματική εφαρμογή των αναγκαίων δράσεων, επιβάλλεται η ύπαρξη και η λειτουργία ενός αξιόπιστου συμβουλευτικού κέντρου, όπως **το Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**, με οποιαδήποτε νομική μορφή, το οποίο θα παρακολουθεί την εφαρμογή των θεσπισμένων παρεμβάσεων, ώστε να μην αποδυναμώνεται το έργο αυτό από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Από όλα τα μέλη του Συμβουλίου τονίστηκε ότι, για να επιτευχθούν οι στόχοι που προτείνονται, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σταδιακή αύξηση **της χρηματοδότησης** για την παιδεία στα επίπεδα της Ευρωζώνης και η ορθολογική αξιοποίηση των δαπανών.

Τονίστηκε επίσης ότι οι προτεινόμενες αλλαγές **έχουν ως επίκεντρο τον μαθητή αλλά και τον εκπαιδευτικό** του οποίου ο ρόλος πρέπει να αποτελέσει συνειδητό στόχο κοινωνικής και μισθολογικής αναβάθμισης.

Τέλος, κρίθηκε απαραίτητο αυτή τη φορά να αποφευχθούν τυχόν βεβιασμένες και αποσπασματικές παρεμβάσεις και τονίστηκε ότι οποιεσδήποτε ουσιώδεις αλλαγές θα πρέπει πρώτα **να δοκιμαστούν πειραματικά** σε περιορισμένο αριθμό σχολείων.

Γενικές Παρατηρήσεις

Τα Μέλη του Συμβουλίου συμφώνησαν ομοφώνως να γίνουν οι εξής επισημάνσεις :

1. Κεντρικός πυρήνας του εκπαιδευτικού συστήματος και σταθερό σημείο αναφοράς για ό,τι επιτελείται στην Εκπαίδευση είναι εξ ορισμού **ο μαθητής**. Το συμφέρον του μαθητή πρέπει να αποτελεί κριτήριο όλων των αποφάσεων που λαμβάνονται για την Εκπαίδευση.

2. Βασικό μέλημα της εκπαιδευτικής πολιτικής με συγκεκριμένα μέτρα επιβάλλεται να είναι **η άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων** των μαθητών. Το Συμβούλιο φρονεί ότι πρέπει να οργανωθούν συγκεκριμένες δράσεις προς αντιμετώπιση αυτού του μεγάλου κοινωνικού και εκπαιδευτικού προβλήματος.

3. Γενικότερα η Πολιτεία οφείλει να συμπεριλάβει σε ξεχωριστό κεφάλαιο **τα θέματα των ΑμεΑ**, καταθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ως προϊόν ευρείας διαβούλευσης όλων των συναφών Υπουργείων: Παιδείας, Υγείας, Μεταφορών, Εργασίας κ.α. Κάθε σχεδιασμός για την ποιοτική αναβάθμιση της υποχρεωτικής και λυκειακής εκπαίδευσης οφείλει να περιλαμβάνει έγκυρες και σύγχρονες επιστημονικά προβλέψεις για τα ΑμεΑ, ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή ενσωμάτωσή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία.

4. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην **ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού** της Εκπαίδευσης. Πρέπει να εμπιστευθούμε και να ευαισθητοποιήσουμε τον εκπαιδευτικό, εξασφαλίζοντας βαθμούς ελευθερίας που θα ενδυναμώσει την ανάπτυξη πρωτοβουλιών στην άσκηση τού έργου του.

5. Ιδιαίτερα πρέπει να απασχολήσει τον σχεδιασμό της Εκπαίδευσης **η προετοιμασία των εκπαιδευτικών** για το έργο που καλούνται να επιτελέσουν. Η μόρφωση των εκπαιδευτικών στα ΑΕΙ (κατάρτιση) πρέπει να

γίνει αντικείμενο συζητήσεων με τα ΑΕΙ καθώς και η εισαγωγική επιμόρφωση προτού μπει στην τάξη.

6. Οι προτεινόμενες αλλαγές για τη διασφάλιση της ποιότητας στο εκπαιδευτικό μας σύστημα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την **εκπόνηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών** στη βάση που περιγράφεται στο οικείο κεφάλαιο. Αν δεν σχεδιαστεί άμεση έναρξη σύνταξης των νέων Α.Π.Σ. στο πλαίσιο των προτάσεων που ακολουθούν, με εντατικούς ρυθμούς και με σαφές χρονοδιάγραμμα, ουδεμία ουσιώδης αναβάθμιση της ποιότητας της Εκπαίδευσης είναι δυνατή.

7. Σε σχέση με την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση προτείνεται να ληφθούν μέτρα που θα επιτρέψουν **την παραμονή των μαθητών στο σχολείο** και τον περιορισμό της παρατηρούμενης διαρροής. Προτείνεται επίσης **να αξιολογηθεί** ο τύπος Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης που λειτουργεί ήδη, προτού ληφθούν οριστικές αποφάσεις για αλλαγές.

8. Το Συμβούλιο θεωρεί πολύ χρήσιμη τη λειτουργία **Λυκείων β' ευκαιρίας** για τους εργαζόμενους που θα επιθυμούσαν να διευρύνουν τα ακαδημαϊκά τους προσόντα, κατά το πρότυπο των Γυμνασίων β' ευκαιρίας, τα οποία έχουν αποδώσει καρπούς.

9. Παρατηρείται ουσιώδης **επικάλυψη αρμοδιοτήτων ποικίλων διαφορετικών φορέων**, που καταλήγει σε σπατάλη πόρων και ανθρώπινου δυναμικού χωρίς να επιτυγχάνεται το αναμενόμενο έργο. Είναι άμεση ανάγκη να προσδιοριστούν οι διακριτοί ρόλοι και τα καθήκοντα κάθε φορέα, ώστε να ελέγχεται και η απόδοσή του.

10. Η καθημερινή σχολική πράξη και ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου έχει δείξει ότι πρέπει να επανεξετασθεί το νομικό καθεστώς της επιλογής **των Διοικητικών στελεχών της Εκπαίδευσης**. Απαιτείται η εξασφάλιση ενός σταθερού, πραγματικά αξιοκρατικού συστήματος επιλογής που θα κρατήσει την επιλογή των στελεχών έξω και μακριά από οποιεσδήποτε παρεμβάσεις. Η λειτουργία ενός αξιόπιστου συστήματος αξιολόγησης θα

βοηθήσει και σε μια πιο δίκαιη και αντικειμενική επιλογή των διοικητικών στελεχών της Εκπαίδευσης.

Επίσης πρέπει να εκσυγχρονιστεί το νομικό καθεστώς που διέπει την Π/θμια και Δ/θμια Εκπαίδευση (ο Ν.1586/85 έχει ήδη ξεπεραστεί) και να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της πολυνομίας.

11. Η Δια βίου Μάθηση δεν αποτελεί μια ακόμη εκπαιδευτική βαθμίδα. Η ένταξή της στο εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί ευκαιρία για την τυπική εκπαίδευση να προβληματιστεί για τους τρόπους μάθησης, σχηματισμού εκπαιδευτικού υλικού, επιλογής διδακτικών μέσων και μεθόδων και κυρίως τρόπων προαγωγής, αξιολόγησης και πιστοποίησης δεξιοτήτων και ικανοτήτων των εκπαιδευομένων. Ταυτόχρονα αποτελεί την ευέλικτη και ουσιαστική λύση για όλες τις αδυναμίες και ανεπάρκειες του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

I. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1) Όρια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης:

Σταδιακή επέκταση στα 11 χρόνια (9+ 2), αφού πρώτα εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες λειτουργίας (υποδομές, προσωπικό) στην προσχολική εκπαίδευση:

- Διετές νηπιαγωγείο
- Καθορισμός όρων σωστής λειτουργίας του 2ετούς νηπιαγωγείου (όχι απλή "φύλαξη" παιδιών !)

2) Γενικό Λύκειο: ενιαία μορφή ή επιστημονικά πεδία

1^η πρόταση:

- Απεξάρτηση λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις. Έμφαση στην παιδευτική αυτοτέλεια του λυκείου.
- Κατάργηση γνωστικών πεδίων (κύκλων σπουδών) και δεσμών με τόνωση του μορφωτικού χαρακτήρα του Λυκείου.
- Σε κάθε τάξη υποχρεωτικά μαθήματα, ο αριθμός των οποίων μειώνεται από την Α΄ προς τη Γ΄ Λυκείου.
- Μαθήματα επιλογής αυξανόμενα αριθμητικά από την Α΄ προς τη Γ΄ Λυκείου, με πολλαπλές δυνατότητες επιλογών.

2^η πρόταση (Π.Ι.):

- Αυτοτέλεια Λυκείου.
- Μαθήματα υποχρεωτικά και επιλογής.
- Α΄ τάξη: Γενική παιδεία.
- Β΄ τάξη: Αυξημένη γενική παιδεία + 2 κύκλοι σπουδών.
- Γ΄ τάξη: Γενική παιδεία + 3 κύκλοι σπουδών

Και στις δύο προτάσεις (1η και 2η):

Συνυπολογισμός για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της επίδοσης (τελικών βαθμών) όλων των τάξεων του λυκείου, μετά από έγκυρη, αντικειμενική αξιολόγηση των μαθητών από τους διδάσκοντες με τρόπους που θα εξειδικευτούν από το Συμβούλιο στη δεύτερη φάση της λειτουργίας του.

- Αύξηση του αριθμού των υποστηρικτικών εκπαιδευτικών δομών, όπως είναι οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (ΣΣΝ) και τα Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ), και στελέχωσή τους με εξειδικευμένο προσωπικό.

Επισημάνση: Επειδή το θέμα της δομής του Λυκείου συνδέεται άρρηκτα και συζητήθηκε σε συνάρτηση με το θέμα της πρόσβασης στα ΑΕΙ, οι τελικές απόψεις παρατίθενται στο κεφ. Β΄ τών προτάσεων για το σύστημα πρόσβασης στα ΑΕΙ.

3) Διεύρυνση σχολικού χρόνου

- Διεύρυνση σχολικού ωραρίου για όλους τους μαθητές από το Νηπιαγωγείο έως και το Γυμνάσιο (με σταδιακή επέκταση στο Λύκειο) μέχρι τις 4 μ. μ. για παιδευτικούς και κοινωνικούς λόγους (δραστηριότητες, πολιτιστικά, προετοιμασία, υποβοήθηση -- όχι διδασκαλία πρόσθετων μαθημάτων).

Ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας διασαφεί :

«Η διεύρυνση του σχολικού ωραρίου από το Νηπιαγωγείο ως το Γυμνάσιο μας βρίσκει σύμφωνους. Διαφωνούμε, όμως, για την επέκταση του μέτρου στο Λύκειο. Πιστεύουμε ότι στη μετεφηβική ηλικία οφείλουμε να δώσουμε όχι μόνο περισσότερη ουσία – πράγματα που αποδεδειγμένα θα είναι χρήσιμα στο αύριο των νέων – αλλά και περισσότερο ελεύθερο χρόνο για ενδοσκόπηση, αλλά και ανάπτυξη της κοινωνικότητας.»

Ο εκπρόσωπος των Προέδρων των ΑΤΕΙ προτείνει :

«Προτείνεται, όπως η Β/θμια Εκπαίδευση περιλαμβάνει τις 3 τάξεις του Γυμνασίου και τις 2 τάξεις (Α και Β) Λυκείου. Στόχος της, να δώσει στην κοινωνία Δημοκρατικά ευαίσθητους πολίτες με Εθνικό Απολυτήριο, το οποίο να πιστοποιεί ότι είναι λειτουργικά ικανοί να ενταχθούν στον κοινωνικό -οικονομικό ιστό, κατέχοντας την ελληνική γλώσσα, δυνατότητες επικοινωνίας, χρήση νέων τεχνολογιών, ξένη γλώσσα και την απαιτούμενη τεχνολογική γνώση για την συμμετοχή σε βασικές εργασίες.»

II. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1) Αναλυτικά προγράμματα:

• Βασικοί μορφωτικοί στόχοι

- Κύριος στόχος: η ποιότητα της προσφερόμενης σχολικής παιδείας
- Η ελευθερία του δασκάλου για την επίτευξη των στόχων.
- Σύνταξη νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων που θα στηρίζονται στο τρίπτυχο "γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες".

Ως άμεσο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση προτείνουμε την αντικατάσταση του σημερινού ασφυκτικού αναλυτικού προγράμματος με ένα εθνικό πλαίσιο προγράμματος. Αντί για την περιγραφή της διδακτέας ύλης θέτουμε *εθνικούς στόχους μάθησης σε κάθε βαθμίδα* και δίνουμε σε κάποιο βαθμό τη δυνατότητα προσαρμογής του προγράμματος σπουδών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ανάλογα με τις ανάγκες. Παράλληλα αναδιατάσσουμε τα γνωστικά αντικείμενα περιορίζοντας τον αριθμό των υποχρεωτικών και αυξάνοντας σταδιακά από τάξη σε τάξη τον αριθμό των επιλεγόμενων μαθημάτων.

Τελικός στόχος είναι η κατάρτιση ενός Εθνικού Μαθησιακού Χάρτη (Ε.Μ.Χ.), όπου ύστερα από διάλογο όλων των επιστημονικών φορέων που εμπλέκονται στην εκπαίδευση θα καταγράφονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι ανά βαθμίδα και ανά τάξη.

2) Υποχρεωτικά - Επιλεγόμενα μαθήματα - Ζώνη πολιτισμού

- Ενιαίοι εκπαιδευτικοί στόχοι στο λύκειο (τόσο στη Γενική όσο και στην Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση).
- Αυξημένη ελευθερία επιλογών μαθημάτων στο λύκειο.
- Υποχρεωτικά + επιλεγόμενα μαθήματα στο λύκειο.
- Α.Π.Σ με προβλεπόμενους βαθμούς ελευθερίας για πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών, καθορισμός, ενοτήτων, εκπαιδευτικών στόχων και αναμενόμενων αποτελεσμάτων.
- Ζώνη πολιτισμού εντός του σχολικού προγράμματος με παράλληλη διάχυση σε όλα τα μαθήματα
- Καθιέρωση ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας παράλληλα προς τη συμβατική.

III. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Γενικοί στόχοι:

Στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών (ΑΠΣ) επιδιώκεται μια ανθρωποκεντρική εκπαίδευση, ένα περισσότερο «ανθρώπινο σχολείο», που εξασφαλίζει –με τον αναπροσανατολισμό των ποιοτικών χαρακτηριστικών της μάθησης– ισόρροπη συναισθηματική, πνευματική και σωματική ανάπτυξη σε όλους τους μαθητές και παράλληλα διαμορφώνει τον ελεύθερο και δημοκρατικό πολίτη, τον συνειδητοποιημένο πολίτη της Ευρώπης, τον πολίτη της κοινωνίας της γνώσης, ενώ συγχρόνως διασφαλίζει τη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας με δημιουργικό και ανοικτό τρόπο (γλώσσα, ιστορία, θρησκεία κ.λπ.).

Μέσα από τα προγράμματα σπουδών επιδιώκεται η καλλιέργεια οκτώ βασικών ικανοτήτων (συνδυασμός γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων), οι οποίες θεωρούνται αναγκαίες για την προσωπική ανάπτυξη του ατόμου, την καλλιέργεια της συνείδησης του ενεργού πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την επαγγελματική ενασχόληση. Ειδικότερα επιδιώκεται:

1. *Ικανότητα επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα*
2. *Ικανότητα επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες*
3. *Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία*
4. *Ψηφιακή ικανότητα*
5. *Μεταγνωστικές ικανότητες (να μάθεις πώς να μαθαίνεις)*
6. *Αξίες-αρχές και ικανότητες που αναπτύσσουν την ιδιότητα του ενεργού και υπεύθυνου πολίτη*
7. *Ανάπτυξη της ικανότητας για την ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων σε όλους τους τομείς*
8. *Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση*

Βάσει των ανωτέρω, οι κατευθύνσεις της αναδιοργάνωσης των ΑΠΣ επικεντρώνονται και στο να αναπτύξουν οι μαθητές «ικανότητες- κλειδιά» για δημιουργικότητα (βασικό στοιχείο που αξιολογείται και σε διεθνείς επιστημονικές ή εκπαιδευτικές έρευνες, όπως το πρόγραμμα PISA) καθώς και ικανότητες για ευέλικτη, ανοικτή, ομαδοσυνεργατική, καθοδηγούμενη και αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, για επαρκή και αποτελεσματική επικοινωνία αλλά και για καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στη διά βίου μάθηση.

Ειδικότερα τα νέα ΑΠΣ στοχεύουν:

- στη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας αλλά και στην προετοιμασία του νέου ανθρώπου για την κοινωνία του ευρωπαϊού πολίτη.

Η εκπρόσωπος του ΛΑΟΣ υποστήριξε επιπλέον :

«Εμείς προσθέτουμε και την ενίσχυση της θρησκευτικής μας ταυτότητας, επειδή η ορθή δόξα (πίστη) είναι αλληλένδετη με τη διανόηση των Ελλήνων».

- στην ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων
- στην καλλιέργεια της ικανότητας κάθε ατόμου για κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών
- στη δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της διά βίου μάθησης («μαθαίνω πώς να μαθαίνω», αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, επίλυση προβλημάτων κ.ά.)
- στην αξιοποίηση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών μεθόδων αξιολόγησης (π.χ. φάκελος [portfolio] μαθητή, ευρωπαϊκό portfolio γλωσσών κ.ο.κ.) που λειτουργούν ανατροφοδοτικά σε σχέση με την επίτευξη μαθησιακών διδακτικών στόχων και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πράξης
- στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και την καλλιέργεια κοινών στάσεων και αξιών.

Τα ΑΠΣ λαμβάνουν υπόψη:

α) την πολυμορφία του μαθητικού πληθυσμού ως προς τα πολιτιστικά, οικονομικά, κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά του

β) τις ατομικές διαφορές των μαθητών, τα ενδιαφέροντά τους και το ιδιαίτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους

- Επίσης, κρίνεται απολύτως αναγκαίο:
  - ✓ να εξασφαλίζουν ομαλές μεταβάσεις από τη μια βαθμίδα στην άλλη, με βάση μια ενιαία φιλοσοφία, η οποία λαμβάνει υπόψη και τη σχέση του Λυκείου με την Τριτοβάθμια και με τη Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση,
  - ✓ να υποστηρίζουν την πολλαπλότητα των πηγών μάθησης και να προωθούν ενεργητικές, συμμετοχικές, διαλογικές, διερευνητικές - ανακαλυπτικές και αυτοκατευθυνόμενες μορφές μάθησης (με τη μορφή project και με έμφαση στις διεπιστημονικές προσεγγίσεις), με παράλληλους θεσμοθετημένους μηχανισμούς ελέγχου και έγκρισης των πηγών
  - ✓ να υποστηρίζουν την ομαλή ένταξη στα γενικά σχολεία των ΑΜΕΑ με προσαρμογή στις ανάγκες τους

- ✓ να προβλέπουν την αξιοποίηση των ποικίλων πηγών πληροφοριών (Διαδίκτυο, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες κ.ά.)
- ✓ να δίνουν τη δυνατότητα ώστε, ανάλογα με το αντικείμενο, να αναπτύσσονται δραστηριότητες οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητών (καθιέρωση ζώνης πολιτισμού και δραστηριοτήτων σε όλο το εύρος της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επιλεγόμενων μαθημάτων στο πλαίσιο του ολοήμερου σχολείου)
- ✓ να ενισχύουν την αυτονομία του εκπαιδευτικού έργου και τον κριτικό αναστοχασμό του εκπαιδευτικού, μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους της διδακτικής πράξης από τα αντικείμενα διδασκαλίας στα δρώντα υποκείμενα, στον εκπαιδευτικό και στον μαθητή
- ✓ να ορίζουν το ελάχιστο των γνώσεων για τους μαθητές κάθε τάξης
- ✓ να διέπονται από τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης
- ✓ να επιτρέπουν τη διάχυση των περιεχομένων της μάθησης και να προωθούν την εκπαίδευση για την ειρήνη, για την αειφόρο ανάπτυξη, για την ισότητα των φύλων, καθώς και την Τοπική Ιστορία, τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική παράδοση, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και συνείδηση, την Αγωγή Υγείας, την Αγωγή του Καταναλωτή κ.ο.κ.
- ✓ να καθορίζουν επακριβώς τα κατ' ελάχιστον επιδιωκόμενα μορφωτικά αγαθά κατά γνωστικό αντικείμενο, σχολική τάξη και βαθμίδα εκπαίδευσης, τις μεθόδους επίτευξης, τους δείκτες επιτυχίας και τους τρόπους αξιολόγησης (μέτρησης) του αποτελέσματος αλλά και εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης του μαθητή, με δεδομένο ότι έχει προηγηθεί γενικός στρατηγικός σχεδιασμός και απόλυτος προσδιορισμός των αναγκαίων «πυρηνικών» γνώσεων, ικανοτήτων - δεξιοτήτων και στάσεων του μαθητή-πολίτη
- ✓ να περιορίζουν δραστικά τον όγκο της ύλης σε ένα επαρκές σώμα γνώσεων με στόχο την ουσιαστικότερη και σε βάθος κατανόηση της ύλης με μεγαλύτερη συνάφεια της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις πραγματικές και ουσιαστικές ανάγκες της καθημερινής ζωής. Προς τούτο σε κάθε γνωστικό αντικείμενο ο διατιθέμενος διδακτικός χρόνος ισοκατανέμεται ανάμεσα α) στις γνώσεις που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές, β) τις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν και γ) τις αξίες και στάσεις που πρέπει ως πολίτες να καλλιεργήσουν.
- ✓ να ενοποιούν σε ομάδες τα ομοειδή γνωστικά αντικείμενα της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (π.χ. επιστήμες στο Δημοτικό, φυσική, χημεία, βιολογία στο Γυμνάσιο).
- ✓ να επιτρέπεται στον εκπαιδευτικό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να επιδιώκει παιδαγωγικές παρεμβάσεις με σκοπό μια ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη διδασκαλία.

Κατά τη σύνταξη των ΑΠΣ πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη:

- Η επίτευξη της συνοχής της ύλης μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης.
- Η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης γνώσης.
- Η εξάλειψη της μονομερούς κυριαρχίας της παραδοσιακής διδασκαλίας.
- Η βελτίωση της υποδομής, η καθιέρωση ως υποχρεωτικών, στην πράξη, των εργαστηρίων στα ανάλογα μαθήματα.
- Η γενίκευση της χρήσης εποπτικών μέσων, νέων τεχνολογιών.
- Η πρόβλεψη του χρόνου για δημιουργικές και καινοτόμες δράσεις.
- Η εξάλειψη της άτυπης διάκρισης ανάμεσα σε μαθήματα πρωτεύοντα και δευτερεύοντα.
- Η πρόβλεψη της χρήσης εναλλακτικού διδακτικού υλικού (πολλαπλό βιβλίο, φάκελος μαθήματος, αξιοποίηση ψηφιακών βιβλιοθηκών, e-book).
- Η νέα σχολική και κοινωνική πραγματικότητα (π.χ. θέματα που αφορούν ΑμεΑ, Ε.Κ.Ο.).
- Η αποφυγή της έμφασης στην απομνημόνευση γνώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα, κατά την αξιολόγηση των μαθητών, κυρίως στο Λύκειο.

Ανάγκες και δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας κατά τη σύνταξη των νέων ΑΠΣ:

- Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαφορετικότητας και της πολιτισμικής ετερότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.
- Τα νέα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και εξελίξεις (παγκοσμιοποίηση, πολυπολιτισμική κοινωνία, περιβαλλοντικά προβλήματα κ.τ.λ.).
- Έμφαση στα ποιοτικά στοιχεία καθώς και στη διασφάλιση της συνοχής και της αλληλεπίδρασης των παραμέτρων ποιότητας της εκπαίδευσης.
- Η συρρίκνωση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών, σχολείο που «πνίγει» τους μαθητές.
- Προώθηση κοινών στρατηγικών στην εκπαίδευση στο πλαίσιο της Ε.Ε.
- Το γεγονός ότι η πληροφορία από μόνη της δεν αποτελεί γνώση (προϋποτίθενται γνώσεις και δεξιότητες για να καταστεί δυνατή η αναζήτηση, η επεξεργασία και η ορθή και δημιουργική αξιοποίησή της).
- Υποχρέωση παροχής πιστοποιημένων τίτλων σπουδών αντίστοιχων με αυτούς άλλων χωρών της Ε.Ε.
- Πιστοποίηση επιπέδου γλωσσομάθειας και γνώσεων Πληροφορικής σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.
- Παροχή εκπαίδευσης σε ολοένα και υψηλότερο επίπεδο, λόγω των ραγδαίων επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων.

- Προώθηση της διά βίου εκπαίδευσης για τη διαρκή αναβάθμιση της γνώσης.
- Η ανάγκη περιορισμού της σχολικής αποτυχίας και της μαθητικής διαρροής.
- Το καταναλωτικό πρότυπο ζωής και οι επιπτώσεις του στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.
- Η αύξηση του ποσοστού των αποφοίτων του Γυμνασίου που φοιτούν στο Λύκειο και η ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού.
- Η πίεση που ασκείται στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς μεγάλος αριθμός αποφοίτων Λυκείου επιθυμεί να εισαχθεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η τόνωση της σχολικής ζωής, με την ενθάρρυνση της συνεργασίας όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, τη σύνδεσή της με την κοινότητα, την ενσωμάτωση σε αυτή ζωνών αθλητισμού και πολιτισμού, καθώς και την ελευθερία στη σχολική κοινότητα να αναλάβει δράσεις και πρωτοβουλίες που η ίδια θα κρίνει απαραίτητες θεωρείται βασική παράμετρος βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Το στοιχείο του εκπαιδευτικού σχεδιασμού που ενισχύεται στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, τόσο με τη δυνατότητα που παρέχεται στο επίπεδο αυτό να διαμορφώνεται μέρος του προγράμματος σπουδών όσο και να οργανώνεται με όρους σχετικής αυτονομίας η καθημερινή σχολική ζωή, αλλάζουν το σημερινό τοπίο της συγκεντρωτικής ομοιομορφίας και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας σχολικής πολυτυπίας στη χώρα μας. Με άλλα λόγια δημιουργούνται οι συνθήκες για να πάμε σε σχολεία με ιδιαίτερο στίγμα και ισχυρή διακριτή ταυτότητα.

Το κέλυφος για την ανασυγκρότηση των προγραμμάτων σπουδών και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι η σταδιακή επέκταση του θεσμού του ολοήμερου σχολείου. Στο νέο ολοήμερο εφαρμόζεται *ενιαίο διευρυμένο χρονικά ημερήσιο πρόγραμμα* και εφαρμόζεται το *νέο εθνικό πλαίσιο προγράμματος* (αύξηση του σχολικού χρόνου και δυνατότητα εμβάθυνσης/ουσιαστικής εμπέδωσης της σχολικής γνώσης).

IV. ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

1. Όλα τα σχολικά βιβλία διατίθενται δωρεάν στους μαθητές όλων των ελληνικών σχολείων και σε όλες τις βαθμίδες.
2. Εναλλακτικό (πολλαπλό) βιβλίο σε συνδυασμό συμβατικού (έντυπου) αλλά και ηλεκτρονικού βιβλίου (βιβλίο του μαθητή και φάκελος του μαθήματος) και υλικό για τον εκπαιδευτικό (βιβλίο εκπαιδευτικού, έντυπο και ηλεκτρονικό υποστηρικτικό υλικό κτλ.).

Η εκπρόσωπος του ΛΑΟΣ διαφοροποιείται:

«Είμαστε αντίθετοι με την πρόταση περί εναλλακτικού βιβλίου, η επιλογή του οποίου μετατίθεται στον διδάσκοντα και τους μαθητές, με απροσδιόριστα και ασαφή τα κριτήρια καταλληλότητας αυτού».

3. Κατάλογος εγκεκριμένων διδακτικών πακέτων για κάθε αντικείμενο. Η τελική επιλογή από τον κατάλογο γίνεται, σε κάθε σχολική μονάδα, από τους εκπαιδευτικούς της ειδικότητας οι οποίοι εισηγούνται σχετικά στον Σύλλογο των Διδασκόντων.
4. Ύπαρξη μέσα στην σχολική τάξη, σε συγκεκριμένο χώρο αντιτύπων και των υπολοίπων εγκεκριμένων διδακτικών πακέτων, ώστε να χρησιμοποιούνται αυτά ανάλογα με τις ανάγκες διδασκαλίας των επιμέρους θεμάτων. Σε όλους τους μαθητές χορηγείται το σύνολο των διδακτικών πακέτων κατά μάθημα (με εξαίρεση το βιβλίο του εκπαιδευτικού) και σε ηλεκτρονική μορφή (DVD), ενώ τα βιβλία αναφοράς χορηγούνται μόνο ηλεκτρονικά.
5. ΑΠΣ σχεδιασμένα και για τις ανάγκες των ΑΜΕΑ και βιβλία κατάλληλα και για τα ΑΜΕΑ.
6. Συγγραφή των σχολικών βιβλίων από φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων ή εκδοτικούς οίκους, με βάση τα Α.Π.Σ, και τις ειδικές προδιαγραφές του Π.Ι. (πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος).
7. Τελική αξιολόγηση των βιβλίων από το Π.Ι. με κριτήρια γνωστά στους υποψήφιους συγγραφείς (περιεχόμενο, δομή, παρουσίαση, αισθητική ποιότητα και την εικονογράφηση κτλ.).
  - «Βιβλίο του Μαθητή»: ευσύνοπτο, ουσιαστικές και αναγκαίες γνώσεις που πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής στη συγκεκριμένη τάξη. Δυνατότητα εκτύπωσής του και σε τεύχη, ύπαρξη ένθετων και αποσπώμενων σελίδων ασκήσεων και δραστηριοτήτων κτλ.
  - Φάκελος του μαθήματος: έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, που μπορεί να εμπλουτίζεται, να ανανεώνεται και να επικαιροποιείται (σχέδια μαθήματος, ποικίλο υποστηρικτικό υλικό/παράλληλα κείμενα, χρήση και αξιοποίηση της βιβλιοθήκης, των εργαστηρίων κ.ά.).
  - Φάκελος με υποστηρικτικό υλικό για τον εκπαιδευτικό (έντυπο και ηλεκτρονικό) που μπορεί να εμπλουτίζεται και να επικαιροποιείται.

- Γλώσσα των σχολικών βιβλίων σωστή, λιτή, κατανοητή, ελκυστική. Επιστημονική ορολογία ακριβής.
- 8. Διεύρυνση του θεσμού των σχολικών βιβλιοθηκών σε όλες τις βαθμίδες και σε όλα τα σχολεία σε συνδυασμό με τη δημιουργία ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών.
- 9. Πιλοτική εφαρμογή του εναλλακτικού βιβλίου για όλα τα γνωστικά αντικείμενα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- 10. Τα θέματα εφαρμογής στην πράξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών και της αξιολόγησης των σχολικών βιβλίων πρέπει να ερευνώνται και να παρακολουθούνται συστηματικά από τα αρμόδια θεσμικά όργανα.

V. ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Απαιτείται η λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την ουσιαστική αναβάθμιση της δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε.
- Το Επαγγελματικό Λύκειο συνδυάζει τη γενική με την επαγγελματική μόρφωση, παραμένει διακριτή εκπαιδευτική βαθμίδα αλλά επιτρέπει την κινητικότητα με το Γενικό Λύκειο και δίνει διέξοδο προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η πρακτική άσκηση πρέπει να προσμετράται για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Το Επαγγελματικό Λύκειο δομείται ως εξής:
  - √ **Α΄ τάξη:**
Κοινή για όλους τους μαθητές του Επαγγελματικού Λυκείου, έχοντας ποσοστό κοινών μαθημάτων με το Γενικό Λύκειο τέτοιο ώστε να διασφαλίζεται η κινητικότητα στη Β΄ τάξη.
  - √ **Β΄ τάξη:** Τομείς.
  - √ **Γ΄ τάξη:** Τμήματα Ειδικοτήτων. Για τον καθορισμό τους θα λαμβάνονται υπόψη η χωροταξική κατανομή και οι τοπικές ανάγκες της αγοράς, μετά από γνώμη των κοινωνικών εταίρων.
- Το Επαγγελματικό Λύκειο παρέχει στους απόφοιτους:
  - √ Πτυχίο (Ειδικότητα- κατεύθυνση προς την αγορά εργασίας, σε επίπεδο 3) και
  - √ Απολυτήριο.
- Ειδική μέριμνα στην Τεχνική Εκπαίδευση για τα ΑΜΕΑ
- Στήριξη των μαθητών με μαθησιακές ελλείψεις-έμφαση στο ΣΕΠ.
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Τ.Ε.Ε. και αλλαγή μεθόδων διδασκαλίας
- Έμφαση στην πιστοποίηση σε σχέση με τις επόμενες βαθμίδες.
- Προσοχή σε κεντρικό διοικητικό επίπεδο (ΥΠΕΠΘ) της Τ.Ε.Ε.
- Γενναία χρηματοδότηση της Τ.Ε.Ε.
- Οι Επαγγελματικές Σχολές καταργούνται σταδιακά.

- Δημιουργία ενιαίας μεταλυκειακής βαθμίδας που θα καλύπτει την κατάρτιση σε επίπεδο 4 και 5.
- Αναγκαία η χρηματοδότηση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, κυρίως των νέων ειδικοτήτων.

VI. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

- Άξονας εκπαιδευτικής στρατηγικής η διασφάλιση ποιότητας στην Εκπαίδευση (αξιολόγηση). Πρέπει να διέπει όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, με συνεχείς διορθωτικές παρεμβάσεις για δραστική μείωση των προβλημάτων και για την εξασφάλιση ποιότητας στην εκπαίδευση.
- Νέο νομοθετικό πλαίσιο με άλλη περιγραφή στόχων για τη διασφάλιση ποιότητας.
- Έμφαση στη διασφάλιση ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και τού εκπαιδευτικού έργου κατά σχολικές μονάδες, νομό, περιφέρεια, πανελλαδικά.
- Συνολική, σύνθετη, ενιαία εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση (όπως η πρόταση του Π.Ι.).
- Ανεξάρτητος ενιαίος φορέας διασφάλισης ποιότητας ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος, στελεχωμένος από ειδικούς επιστήμονες και έμπειρους εκπαιδευτικούς.
- Ανάγκη επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πριν από κάθε αξιολόγηση.
- Δοκιμαστική εφαρμογή συστήματος αξιολόγησης.

VII. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

- Η Πολιτεία να θέσει συγκεκριμένους όρους για τη μόρφωση – επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.
- Στενή η σχέση βασικής μόρφωσης (κατάρτισης) των εκπαιδευτικών και επιμόρφωσης.
- Τα ΑΕΙ να διαμορφώσουν κατάλληλα προγράμματα για επιστήμονες που κατευθύνονται στην Εκπαίδευσή τους.
- Κύριος φορέας επιμόρφωσης ο ΟΕΠΕΚ με αρμοδιότητες τη στρατηγική, τον συντονισμό, τη διαχείριση, τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση. Ο ΟΕΠΕΚ να έχει επιστημονικό συμβούλιο.
- Η εφαρμογή της επιμόρφωσης να γίνεται από ειδικούς φορείς: Π.Ι., ΠΕΚ, Σχολικούς Συμβούλους, ΑΕΙ, Διδασκαλεία.
- Συγκρότηση σώματος επιμορφωτών με πιστοποίηση
- Ίδρυση ειδικού φορέα (Σχολής επιμορφωτών).

- Επίπεδα επιμόρφωσης: α) εισαγωγική (διάρκεια ενός έτους) με δημιουργία του θεσμού του μέντορα, β) περιοδική (ενδοσχολική, εντός και εκτός Ελλάδας, με χορήγηση αδειών στους εκπαιδευτικούς).
- Μορφές επιμόρφωσης: εξ αποστάσεως (σύγχρονη, ασύγχρονη), παρακολούθηση μαθημάτων, αυτομόρφωση, διά βίου.
- Παροχή κινήτρων στους εκπαιδευτικούς για να ασχοληθούν με την επιμόρφωση.
- Κίνητρα για δημιουργία επιμορφωτών ασχολουμένων με την Ειδική Αγωγή.
- Επαναπροσδιορισμός του ρόλου της μετεκπαίδευσης.
- Απαραίτητη η καταγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης στο θέμα της επιμόρφωσης.
- Αναγκαία και γενναία χρηματοδότηση της επιμόρφωσης.

Πρόσβαση στα ΑΕΙ

Εισαγωγικά

Σε αυτό το στάδιο εργασιών τού Συμβουλίου διατυπώνονται, όπως είναι φυσικό, ορισμένες **γενικές αρχές και προτάσεις** αντιμετώπισης τού θέματος της πρόσβασης στα ΑΕΙ. Εξειδικευμένες επιχειρησιακές δράσεις και τρόποι εφαρμογής θα αντιμετωπιστούν από το Συμβούλιο σε δεύτερη φάση, η οποία πρέπει να ακολουθήσει.

Γενική εκτίμηση όλων των μελών τού Συμβουλίου και των εκπροσώπων των συμμετεχόντων στον Διάλογο φορέων είναι ότι αυτό που πρέπει να δεσπόζει κατά προτεραιότητα σε κάθε αλλαγή τού εκπαιδευτικού συστήματος είναι **η αναβάθμιση τής ποιότητας σπουδών σε όλες τις βαθμίδες τής εκπαίδευσης**. Αυτό είναι το κυρίως ζητούμενο και προϋπόθεση για κάθε άλλη αλλαγή. Με το πνεύμα αυτό, σε σχέση με κάθε διαδικασία πρόσβασης στα ΑΕΙ το Συμβούλιο εισηγείται ότι πρέπει να εξευρεθούν τρόποι, όπως αυτοί που προτείνονται από το Συμβούλιο, ώστε να υπάρξει στην πράξη μια **απομυθοποίηση των εξετάσεων** με μια διαδικασία πιο δίκαιη, πιο αξιόπιστη, πιο ανθρώπινη και πάντοτε αδιάβλητη.

Αναλυτικά οι απόψεις που διατυπώθηκαν στο Συμβούλιο από μέλη τού Συμβουλίου και εκπροσώπους φορέων περιλαμβάνονται στα Πρακτικά και τα συνοδευτικά κείμενα. Εδώ δίδονται τα κύρια σημεία συζήτησης τού θέματος με έμφαση σ' εκείνα στα οποία σημειώθηκε σύγκλιση απόψεων. Συγκεκριμένα:

A.

1. Γενικότερη υπήρξε η εκτίμηση ότι **δεν υπάρχει δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης των αποφοίτων Λυκείου στα ΑΕΙ χωρίς εξετάσεις**, έστω κι αν απώτερος επιθυμητός στόχος είναι μια διαδικασία άμεσης πρόσβασης στα Πανεπιστήμια με διάφορους πρόσφορους τρόπους που θα καθοριστούν σε

συνεργασία Πολιτείας και ΑΕΙ ώστε να εξυπηρετηθούν ποικίλες εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν αντιμετωπίζονται σήμερα (άρση εκπαιδευτικών ανισοτήτων, πανεπιστημιακή μόρφωση ατόμων που δεν συνέχισαν σπουδές μετά το λύκειο κ.λπ.)

Η Πολιτεία σε μια προοπτική συνολικού μακροχρόνιου σχεδιασμού της εκπαιδευτικής πολιτικής οφείλει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις απρόσκοπτης πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση όσων νέων ανθρώπων επιθυμούν και μπορούν να παρακολουθήσουν πανεπιστημιακές σπουδές. Ωστόσο σήμερα, αντικειμενικοί λόγοι δεν επιτρέπουν την ελεύθερη πρόσβαση. Επομένως, σε μια πορεία προς την επίτευξη αυτής απαιτείται το βέλτιστο σύστημα επιλογής, καθώς επίσης και η επανεξέταση της εισαγωγή στα ΑΕΙ/ΤΕΙ όχι μόνον των αποφοίτων Λυκείου άπαξ στη ζωή τους και μόνον αμέσως μετά την αποφοίτησή τους, αλλά και σε επόμενες φάσεις, μετά από απόκτηση εργασιακής ή άλλης εμπειρίας, δυνατότητα που μέχρι σήμερα υπάρχει μόνο στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Η διεύρυνση ενός τέτοιου θεσμού εκτιμάται ότι θα ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες των εργαζομένων για πρόσβαση στην εξειδικευμένη και υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκή γνώση.

Διαφορετική άποψη διατύπωσε η εκπρόσωπος του "ΛΑΟΣ" που υποστηρίζει την ελεύθερη πρόσβαση των υποψηφίων στα ΑΕΙ :

«Προτείνουμε να γίνεται η εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς Πανελλαδικές εξετάσεις, αλλά με εγγραφή των υποψηφίων στη σχολή που επιθυμούν, σύμφωνα με τις δυνατότητες των Ανωτάτων Ιδρυμάτων και με βάση το βαθμό Εθνικού Απολυτηρίου, ο οποίος θα προκύπτει από τη συγκριτική βαθμολόγηση των μαθητών. Τα πρώτα έτη μπορεί να γίνονται κριτήριο για την περαιτέρω συνέχεια των σπουδών.»

2. Υπήρξε γενικότερη συμφωνία ως προς την ανάγκη αποδέσμευσης του Λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Πανεπιστήμια, ώστε ν' αποκτήσει το Λύκειο μεγαλύτερη μορφωτική αξία και την αυτοδυναμία που χρειάζεται ως ανώτερη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Εκτιμάται ότι το σημερινό σύστημα με τις εξετάσεις στη Γ' Λυκείου έχει αποδιοργανώσει πλήρως τη λειτουργία και έχει αλλοιώσει τον μορφωτικό χαρακτήρα τού Λυκείου.

Το Λύκειο οφείλει να μετασχηματιστεί σε μια αυτόνομη παιδευτική βαθμίδα με ισχυρή μορφωτική ταυτότητα. Το Απολυτήριό του θα πιστοποιεί

αξιόπιστα τις δυνατότητες που έχει ο απόφοιτος στη γλωσσική εκπαίδευση και στην επικοινωνία, να κατακτά ευρύτερη κοινωνική και επιστημονική του μόρφωση στη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών και στις ξένες γλώσσες. Στο Λύκειο μεγάλη σημασία θα αποδίδεται στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό, στην πολιτιστική καλλιέργεια, στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της πρωτοβουλίας, στην εξοικείωση με τα σημαντικά θέματα που απασχολούν την κοινωνία και τον κόσμο μας. Από την άλλη πλευρά, το Απολυτήριο Λυκείου θα αποδεικνύει την ικανότητα και το πνευματικό υπόβαθρο του αποφοίτου να συμμετέχει με επιτυχία σε πιο εξελιγμένες μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιδιαίτερα το Λύκειο αποτελεί αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα. Η σχέση της με την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και με το όποιο σύστημα πρόσβασης είναι αναπόφευκτη. Ωστόσο, ο γενικός προσανατολισμός του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει να τείνει προς τη συγκρότηση και λειτουργία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως αυτοτελούς εκπαιδευτικής οντότητας.

Διαφορετική άποψη διατυπώνει ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ :

« Σχετικά με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στρατηγικός μας στόχος είναι κάθε νέος και νέα που παίρνει Εθνικό Απολυτήριο, να μπορεί να εισάγεται σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ. Επιπλέον, θα εισάγεται όχι σε Τμήμα, αλλά σε Σχολή, για να επιλέγει σε επόμενη φάση την επαγγελματική του κατεύθυνση. Με τον τρόπο θα έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει για το επαγγελματικό του μέλλον ώριμα.

Επιπλέον:

1. Οι εξετάσεις για το εθνικό απολυτήριο διεξάγονται κεντρικά και με διαδικασίες αντίστοιχες των σημερινών ώστε να διασφαλίζεται το αδιάβλητο.
2. Τα θέματα επιλέγονται από σχετική τράπεζα στην οποία περιλαμβάνεται μεγάλη πληθώρα θεμάτων σταθμισμένης δυσκολίας.
3. Τα Ιδρύματα ορίζουν τα μαθήματα και τους συντελεστές βαρύτητας που λαμβάνονται υπόψη για την εισαγωγή φοιτητών στις Σχολές τους
4. Με βάση τις επιλογές τους οι μαθητές μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για εισαγωγή σε όσες Σχολές επιθυμούν.»

Η εκπρόσωπος της Συνόδου των Πρυτάνεων διατυπώνει την άποψη :
«Ως ένα μεταβατικό στάδιο προς τις προαναφερθείσες στρατηγικές επιλογές για εισαγωγή στην Γ΄ βάρθμια εκπαίδευση, προτείνουμε την παρακάτω πρόταση που μπορεί να εφαρμοστεί σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα υπό τις παρούσες συνθήκες και άρα με το ισχύον εξεταστικό σύστημα:

I. Η Πολιτεία:

1. Οργανώνει και διεξάγει τις εθνικού επιπέδου εξετάσεις:
  - Με τη διαδικασία υλοποίησης της εξεταστικής διαδικασίας που ισχύει σήμερα,
  - Με προσθήκη μαθημάτων που κατηγορίες επιμέρους ομοειδών τμημάτων θεωρούν απαραίτητα.
  - Τα θέματα των εξετάσεων θα αντλούνται από Τράπεζα θεμάτων, συνεχώς διαμορφούμενη και εμπλουτιζόμενη με θέματα διαβαθμισμένης δυσκολίας, η οποία Τράπεζα θεμάτων θα έχει διαμορφωθεί από Ειδικό Σώμα εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας και εξειδικευμένων μελών ΔΕΠ .
  - Και με τη δημιουργία και αξιοποίηση ειδικώς επιμορφωμένου σώματος διορθωτών και βαθμολογητών.
2. Κατατάσσει σε Τμήματα κατά σειρά επιτυχίας αυτούς που έχουν επιτύχει τις προδιαγραφές των δηλωμένων τμημάτων επιλογής.
3. Σε περίπτωση υπεράριθμων επιτυχόντων σε τμήματα, ακολουθεί δεύτερος κύκλος κατανομής με βάση τις ιεραρχημένες επιλογές των υποψηφίων κ.ο.κ. ».

3. Κάθε μαθητής με απολυτήριο λυκείου έχει δικαίωμα πρόσβασης στα ΑΕΙ.

Για την εισαγωγή σε ΑΕΙ διεξάγονται εξετάσεις μετά την ολοκλήρωση του λυκείου και τη λήψη του απολυτηρίου.

Η διεξαγωγή των εξετάσεων εισαγωγής στα ΑΕΙ, προκειμένου να διατηρήσουν τον αδιάβλητο χαρακτήρα τους αλλά και να αποκτήσουν επιστημονική εγκυρότητα και αξιολογική αξιοπιστία, προτείνεται να αναληφθεί από ειδικό κρατικό εξεταστικό φορέα ("**Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης**"), στελεχωμένο από ειδικούς στην αξιολόγηση (εκπαιδευτικούς και πανεπιστημιακούς), που θα συγκροτήσει Τράπεζα Θεμάτων, συνεχώς τροφοδοτούμενη και ανανεούμενη. Το Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης θα διεξάγει τις εξετάσεις περισσότερες φορές τον χρόνο. Έτσι θα πάντων οι εξετάσεις να αποτελούν "εθνικό γεγονός", θα απομυθοποιηθεί

ο ρόλος τους και η συγκέντρωση βαθμών για εισαγωγή στα ΑΕΙ θα αποτελεί ατομική υπόθεση κάθε υποψηφίου.

Διαφορετική άποψη διατυπώνει ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ :

« Σχετικά με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στρατηγικός μας στόχος είναι κάθε νέος και νέα που παίρνει Εθνικό Απολυτήριο, να μπορεί να εισάγεται σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ. Επιπλέον, θα εισάγεται όχι σε Τμήμα, αλλά σε Σχολή, για να επιλέγει σε επόμενη φάση την επαγγελματική του κατεύθυνση. Με τον τρόπο θα έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει για το επαγγελματικό του μέλλον ώριμα.

Επιπλέον:

1. Οι εξετάσεις για το εθνικό απολυτήριο διεξάγονται κεντρικά και με διαδικασίες αντίστοιχες των σημερινών ώστε να διασφαλίζεται το αδιάβλητο.
2. Τα θέματα επιλέγονται από σχετική τράπεζα στην οποία περιλαμβάνεται μεγάλη πληθώρα θεμάτων σταθμισμένης δυσκολίας.
3. Τα Ιδρύματα ορίζουν τα μαθήματα και τους συντελεστές βαρύτητας που λαμβάνονται υπόψη για την εισαγωγή φοιτητών στις Σχολές τους.
4. Με βάση τις επιλογές τους οι μαθητές μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για εισαγωγή σε όσες Σχολές επιθυμούν.»

4. Προτείνεται δραστικός περιορισμός τής διδασκομένης και εξεταζομένης ύλης στα 3 έτη τού Λυκείου και, κατ' επέκταση, στην ύλη των εισαγωγικών εξετάσεων, ώστε να περιλαμβάνει τις βασικές έννοιες του μαθήματος, τις γνώσεις και τις δεξιότητες που πραγματικά αξίζει να κατακτηθούν από τους μαθητές. Προτείνεται επίσης **περιορισμός τού αριθμού των εξεταζομένων μαθημάτων για την εισαγωγή στα ΑΕΙ..**

5. Κρίνεται σκόπιμο να συνυπολογίζεται για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια –σε ποσοστό που θα προσδιοριστεί– η επίδοση των μαθητών στις τρεις τάξεις τού Λυκείου μετά από έγκυρη, αντικειμενική αξιολόγηση των μαθητών από τους διδάσκοντες με τρόπους που θα εξειδικευτούν από το Συμβούλιο στη δεύτερη φάση της λειτουργίας του.

6. Υπογραμμίζεται η ανάγκη να δοθεί στους υποψηφίους για τα ΑΕΙ η δυνατότητα περισσότερων ευκαιριών εξέτασης μέσα στον ίδιο χρόνο σε συνδυασμό και με τη διατήρηση κτηθείσης υψηλής βαθμολογίας από την

προηγούμενη εξέταση με όρους που θα προσδιοριστούν ώστε να αποφευχθεί άνιση μεταχείριση των υποψηφίων.

7. Τονίστηκε από όλους η ανάγκη να συμμετέχουν στη διαδικασία επιλογής **τα οικεία Τμήματα των ΑΕΙ.**

Αυτό μπορεί να γίνει

- Με τον συμπροσδιορισμό της διδασκόμενης και της εξεταστέας ύλης,
- Με ειδικούς πανεπιστημιακούς στο Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης
- Με τον καθορισμό των εξεταζόμενων μαθημάτων του συντελεστή βαρύτητάς τους και την πιθανή βάση, που μπορούν και να διαφοροποιούνται κατά Τμήμα.

B.

Οι ανωτέρω γενικές κατευθύνσεις αντιμετώπισης τού θέματος οδηγούν, κατά την εκτίμηση τής πλειονότητας των μελών τού Συμβουλίου και των εκπροσώπων των φορέων, σε μια **διαφορετική δομή του Λυκείου** που θα περιλαμβάνει το Γενικό και ένα πλήρως αναβαθμισμένο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο. Η πλειονότητα των μελών τού Συμβουλίου κρίνει αναγκαία **την κατάργηση της λειτουργίας τού Λυκείου ως προπαρασκευαστικής βαθμίδας για τα ΑΕΙ** ("Λυκείου -Φροντιστηρίου"), με ανάδειξη εκ νέου του καθαρώς παιδευτικού χαρακτήρα τού Λυκείου. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, **δεν πρέπει να υπάρχουν κατευθύνσεις και αυστηρά εξειδικευμένες σπουδές στο Λύκειο** (στη Γ΄ ή τις δύο τελευταίες τάξεις), ενώ προτείνεται η καθιέρωση **μαθημάτων επιλογής** που θα προάγουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Επί του θέματος αυτού διατυπώθηκαν και άλλες διαφορετικές απόψεις:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο :

Μεταβατικά, μέχρις ότου γίνουν οι προτεινόμενες αλλαγές στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η Β΄ Λυκείου θα πρέπει να περιλαμβάνει δύο κύκλους σπουδών και η Γ΄ Λυκείου τρεις κύκλους σπουδών, που να βοηθούν και στην προετοιμασία των υποψηφίων για τα ΑΕΙ. Οι εξετάσεις πρόσβασης στην Γ/θμια Εκπαίδευση διεξάγονται μόνο στην τελευταία τάξη.

Εκπρόσωπος του ΛΑΟΣ :

«Δεχόμαστε ένα Ενιαίο Λύκειο με κατευθύνσεις και μεταλυκειακή βαθμίδα εξειδίκευσης, θεωρώντας ότι η γενικότερη και πληρέστερη γλωσσική και γνωστική κατάρτιση συμπληρώνεται μέσα σε αυτό.

Διαφοροποιούμαστε από τις θέσεις του ΣΠΔΕ, που προτείνει ξεχωριστό Λύκειο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, επειδή είμαστε αντίθετοι στην Παιδεία διαφορετικών ταχυτήτων.»

Επιτροπή Προέδρου τού ΕΣΥΠ :

Οι δύο τελευταίες τάξεις τού Λυκείου –παράλληλα προς το κανονικό πρόγραμμα και στο πλαίσιο ενός ολοήμερου Λυκείου– θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα προπαρασκευαστικό πρόγραμμα, υποχρεωτικό για όσους θα είναι υποψήφιοι για τα ΑΕΙ.

Εκπρόσωπος τής Συνόδου των Προέδρων των ΤΕΙ :

«Το σύστημα που προτείνεται αντιστοιχεί στο Foundation του Αγγλο-σαξωνικού συστήματος. Η Γ' Λυκείου, θα αποτελεί, εν άλλους, ένα επίσημο «φροντιστήριο» που θα το αναλάβει το Δημόσιο, ώστε οι μαθητές να διδάσκονται ό,τι προαπαιτούν τα Προγράμματα Σπουδών μιας Σχολής Α.Ε.Ι. της επιλογής τους, για την εισαγωγή τους σε αυτήν».

ΤΕΛΟΣ